

Inserati se sprejemajo in velja tristoletna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema upravništvo administracije in ekspedicija na Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrta leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrta leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Stolnem trgu hiš. št. 284.

Izhaja potrikrat na teden, sicer v torek, četrtek in soboto.

Liberalna pravna država.

Popravek slavne deželne vlade naše o selških dogodkih se je najbolj opiral na to, da „soglasnim izrekom javnih organov se po postavi mora verjeti“. Da to načelo ni vseskozi resnično, pokazalo se je pri našem dogodku. A liberalna pravna država hoče vedno prav imeti; ona hoče biti vir vsega prava, zato se ponosno imenuje pravna država! Samo po sebi je to lepo ime. Kaj je bolje kakor pravica, kaj lepše, kakor država, v kateri velja le pravica? A liberalizem ima to lastnost, da skuša z lepimi besedami in frazami prikriti svoje prave namene ter s tem priproste ljudi slepiti. Pravstvo in pravstvo se morata lepo vjemati; kar je nenravno, ne more biti pravo, in kar ni pravo, ne more biti pravno. Zato je v krščanski državi naravna postava božja vir vsega prava in postave so le natančna izpeljava na sinajski gori danih božjih zapovedi.

V novošegni liberalni državi pa pravstvo nima nobene trdne in svete podlage, ampak se suče po duhu časa, kakor petelin na strehi po vetru. V liberalni državi se utegne celo zgoditi, da pravstvo božjim zapovedim naravnost nasprotuje! da marsikaka reč pred državo velja za pravico, kar je pred Bogom huda krivica. (Summum jus, summa injuria!) V taki državi se najbolje godi v sleparstvu izurjenim hinavcem in goljufom, ki znajo postave viti in sukati, vestni in poštene ljudje pa morajo trpeti in — molčati.

Po božji naredbi morajo biti vsi za enega, eden za vse, kakor ude enega telesa; v liberalni državi pa velja načelo: Vsaki za-se in zoper vse. Vsak mora drugemu dati njegove

pravice, več ne, sme pa tudi od njega tirjati svoje pravice. Ljubezen, zvestoba, spoštovanje in zatajevanje samega sebe in druge enake čednosti v liberalni državi nimajo nobene veljave; vsakdo išče le svoj prav in kakor jastrob čuje, da nihče ne sega v njegove pravice. Če pa to stori, gorje mu! Prime in davi ga, kolikor ga more, in napadeni mora voljno trpeti vse, če se ne more sklicati na nobeno postavo. Vsakdo sme delati, kar hoče, in če bi uganjal največje hudobije in krivice, pa se ne najde noben paragraf, po katerem bi ga pred sodnijo poklicali in obsodili, obdrži svoj prav. Kako pa bi za vsako hudobijo zamogla biti posebna postava? In ker postave velikrat delajo ljudje, ki hočejo prosti biti v svojem nagnjenju, bodo li hoteli za vsako nemarnost narediti posebno postavo?

Liberalizem hoče odpraviti vse nadzorstvo in vso silo. Ljudje so že zreli in vsak naj sam sebe vodi. Nikomur se ne sme delati sila, ampak pravstvo vreduje vse, vreduje obnašanje starišev in otrok, učnikov in učencev, gospodarjev in poslov, vlade in ljudstva in še celo med možem in ženo. Gosposka hudodelnika ne sme strahovati, ampak postaviti ga mora pred sodnijo, in če se mu postavno hudobija ne more dokazati, ali če ga porotniki iz posebnih vzrokov ne spoznajo za krivega, ima on prav, če se je še tako hudo pregrešil. Vsi višji uzori v liberalni državi tedaj ginejo; o skupni vezi, ki veže vse ljudi kot ude enega telesa, ni ne duha ne sluha, ampak pri vsaki reči se gleda le na to, ali kaj nese ali ne. Pri prijateljstvu, pri znanju, še celo pri možitvah in ženitvah se gleda le na dobiček.

Pravna država ima geslo, da za vse ve-

ljajo enake pravice in da vsi ljudje so pred postavami enaki. Dejansko pa se za te pravice in za to enakost malo zmenijo, in gledajo le na vnanjo postavnost, na formalno pravo, katero vladajoča stranka ali večina kakšnega zbora za pravo okliče. In s tem pravom, s to postavnostjo tlačijo z zvijačnimi postavnimi pa nenavnimi pripomočki in s silno agitacijo napravljene večine manjšino. Postava je le izraz samovolje in samopridnih korist vladajoče stranke in namesto da bi enake pravice veljale za vse, večino slabotnih, zapuščenih in nevednih tlačil in zatira peščica brezvestnih in zvitihi sleparjev, ki začasno imajo moč v svojih rokah in državo molzejo za svoje samopridne namene zgolj iz — postavnosti.

Če se kdo drzne vprašati jih, kako so za vse enake pravice, ker vedno le obvelja, kar večina hoče, manjšini pa, ki je dejansko veliko številnejša, se nikdar prav ne da, se mu posmehujejo, ker bedakasto misli, da gre res za pravico. To ravno je pravica manjšine, pravijo, da nikdar do pravice ne pride, ker tako določuje postava.

Tako se godi v liberalni „pravni državi.“ Človek v taki državi pride ob vso pravno zavest in nihče ne vpraša več, kaj je vestno, kaj je pošteno, kaj je pravno, ampak le kaj je „postavno.“ Liberalizem tedaj čisto zaduši vest človeško in jo nadomestuje s postavnostjo. Bog tedaj obvaruj narode pred tako pravno državo, ki vničuje pravno in poštenje!

Dika jugoslovanska.

(Dalje.)

In sedaj še vsaj nekaj učencem v tem oziru. Narod naš je z neizmernimi žrtvami

Hanani,

ali

poslednje dni v Jeruzalemu.

(Spisal E. Guenot — poslovenil F. Jaroslav.)

(Dalje.)

Emilij je šel pogledat tudi v odločena stanovanja, po katerih so gobovci stanovali. Ukazal je dati tudi boljše hrane in pijače siromakom, tudi obleke in odeje, kjer je videl, da je potreba.

Jetniki so ločeni živeli, ženske posebej, moški posebej. Prve bile so natlačene v trdnem okroglem stolpu, v čegar izbe je pičlo svetlobe in malo zdravega zraka z dvorišča sredi stolpa dohajalo. Eni jetniki bili so priprti zaradi razuzdanega življenja in nalezljive bolezni, eni zaradi vstaje, eni pa tudi prav po nedolžnem, ali vsi so trdili, kakor je navada, da vsled krivične tožbe in nedokazane sumnje morajo ječati in se pokoriti v zaporu, da pozabljeni in zavrženi umrjé v samotni. Takrat namreč, ko je v Judovski vsled notranje medsebojne ovaje in mednarodnih bojov bilo vse

po koncu, rado se je prigodilo kaj tacega. Mnogi možje bili so zaprti ali zavoljo dolgov ali pa zavoljo hujskanja proti rimskeji vladi, in med temi poslednjimi sedel je marsikdo prav po nedolžnem. Emilij je nesrečne tješil, potrebnim pomagal, tu je obetal polajšanja, tam konec nadlog in zapora, in zato so jetniki s solznimi očmi in hvaležnim srcem pogledovali za prijaznim in ljudomilim Rimcem.

Kedar se je Emilij vračal skozi bolnišnico, začul je, da ga je nekdo po imenu s slabim glasom poklical. Ozrl se je tjekaj, od koder je počil glas, in zapazil bledega moža na siromašnej postelji. Rimec stopi k postelji in vpraša: „Ali si me ti klical?“

„O, saj si ti! Lej no! Ti si Vokoncijev sin, ves očetov obraz imaš.“

„Kako, da me poznaš? Kedaj in kje si me videl?“ vpraša Emilij.

„I kaj pa, videl sem tebe in tvojega očeta pri vas doma v Rimu.“

„Ti v Rimu in v naši hiši? To je moralo biti v ranej zori moje mladosti, ker se nič ne spominjam.“

„Bilo je poslednje leto vlade Kaligule cesarja. Bil sem ud nekega poslanstva Judov jeruzalemskih.“

Emilij malo pomisli in se tudi spomni, da je v svojih detinskih letih v očetovej hiši v Rimu videl bil neke ljudi iz Judovske, ktere je oče njegov dobro poznal, ker je bil popreje poveljnik neke legiji (četa 6000 mož) na Judovskem.

Rimec vpraša moža, kako mu je ime, a nesrečnik se nekako upira in naposled zelo boječe odgovori: „Jaz sem Dema, nekdan znan povsodi zbog bogatstva, a sedaj siromak in zavržen od vseh.“ Na to je zakril obraz z obema rokama.

Rimec čuvši, da je nemila osoda tega moža treščila z vrhunca bogatstva v propad siromaštva, milovaje prime ga za roko, rekoč: „Oče moj so te več potov v misel vzeli. Ali nisi imel prijatelja v Rimu? No, kako mu je ime?“

„Kariklja meni, ne?“ polglasno odgovori Dema.

„Da, je že tako. Oče so trdili, da ti je bil dober in zvest prijatelj. Kje hodi sedaj?“

napravil vseučilišče, ter po vsej pravici želi in pričakuje, da mu vsi stanovi, kateri bodo prihajali iz vseučilišča, bodo bolj delavni, véstni, koristni in izvrstni kot do sedaj; kajti to pomeni resnico prenesti v življenje in službo. Želi in pričakuje narod, da prihodnji duhovniki, odgojeni v novem vseučilišču, bodo bolj učeni, zgovorni kot do sedaj. Želi in pričakuje, da prihodnji duhovnik bode prava slika in prilika Jezusova nasledujoč njegovo potrpljivost in neutrudnost, kedar je pri Jakobovem vodnjaku lačen in žejen podučeval ženo grešnico; njegovo milosrčnost, kedar je popustil devet in devedeset ovac, da najde eno zgubljeno, in jo na svojih ramah prinese v ovčarnico; njegovo ljubezen, kedar je v podobi Samarijana ubogemu ranjencu z vinom in oljem izpiral rane; njegovo pohlevnost in ponižnost, kedar ni hotel, da ga svet imenuje dobrega učenika, češ, sam Bog je dober.

V novejših časih se je o neki priložnosti od neke strani napadalo duhovstvo, da naloge svoje ni dobro razumelo in da ni véstno spolnovalo svoje dolžnosti. Jaz mislim, da je tu bilo i nekaj krivice i nekaj lahkomišelnosti. Spominjam se, da je Seneka grajalcem svojim nekaj odgovoril: quod in me reprehendis, in sinu proprio reperies. Vsi stanovi nosijo pri nas še dan danes značaj svojega početka, in ako je duhovniku na kolena pasti ter iz dna srca svoje pogrške priznati in klicati: Nisem vreden ne dostojen oči k nebu vzdigniti; jaz ne poznam v narodu našem stana, kateri bi smel oči v nebo dvigniti in reči: Nisem kot drugi ljudje. Kedar nam bode ves narod boljši in bolj vzobražen, tedaj bodo i vsi stanovi, ki prihajajo iz njega, boljši in izvrstniši. Resnica je pa, ki se ne da tajiti, da ravno svečenik ali duhoven i po stanu, kteremu se je posvetil, i po nauku, kterega oznanuje, i po svetih opravilih, ktere izvršuje, biti mora najprvi ter vsem v izgled. Naši viši in bolj odlični stanovi, ako tudi niso proti krščanstvu popolnoma tuji, vendar so nekako mrzli postali proti njemu. Spoznajmo resnico, da smo tudi mi svečeniki vsaj nekaj tega krivi. Ako tudi hranimo z mlekom nauka božjega ljudstvo in male naše; kje pa je ona krepkejša in obilnejša hrana, o kateri govori sveto pismo in ktero smo dolžni bolj vzvišenim in vzobraženim?

Narod želi in pričakuje od prihodnjih svojih duhovnov, da bodo med njimi učeni in zgovorni, kateri bodo po vzgledu Ravignona,

„Ne vem“, odgovori bolnik, „in se tudi ne menim za-nj, naj se mu godi, kakor hoče, kajti prav on je kriv moje nesreči.“

Emilij se na to še bolj začudi. A sklenivši polajšati trpljenje nesrečniku, sede k nogam njegovim izpraševaje ga, zakaj se je bil sprl s svojim prijateljem in tovarišem.

Dema ni hotel sprva dosti govoriti. „Čemu bi ponavljal stare rane“, dejal je. Tudi pomoč, ki mu jo je Rimec ponujal, hotel je odbiti; kajt trdil je, da ga je zadela zaslužena kazen, ter da rad trpi, kar mu gre. A ker Emilij ni hotel odjenjati z izpraševanjem, naposled uda se bolnik. „Ti si prvi“, prične Dema malo pomolčavši, „ki usmiljeno ravna z menoj, kakor prijatelj s prijateljem, zatoraj ti nečem prekrivati tužnih spominov. Čuj tedaj! Najprvo moram sam sebe zatožiti. Slab sem in bolan zato, ker sem razuzdano živel svoje mlade dni. Ponočne grešne veselice izpile so mojo jakost in vcepile sedanjo bolezen, a da je tako bujno pognala, krivo je nekaj drugega.“

„In prav to bi rad izvedel“, prigovarja Emilij.

(Dalje prih.)

Lacordaira in Feliksa vsaj po mestih zbirali okrog sebe o postnem času cvet naših umnikov, da jim razlagajo, kolika moč, vzlasti posvečujoča, leži v krščanstvu gledé na najbolj vzvišene naloge društvene in državne; kako duh krščanski posvečuje vsaki prosti in javni stan, povišuje k vzorni lepoti ter oskrbljuje z neumrlo vrednostjo; kako je predsoja in slepljenje, da je težko in skoro nemogoče izpolnovati zapovedi evangelijske, vsaj je evangelij naravi božji kakor tudi človeški celó prirojen, in kedar dolžnost krščanska prejde v navado, živo čuti resnico onih Jezusovih besedi: „Jugum meum suave est et onus meum leve.“

Želi in pričakuje narod naš, da mu v prihodnje odvetniki in sodniki, ktere mu dajalo bode novo vseučilišče, bodo bolj učeni, véstni in pravični kot do sedaj. Odvetniki in sodniki imajo prav važno službo v narodu. More se reči, da izvršujejo res božjo službo, kajti pravo in pravico braniti in izvrševati prav za prav je reč božja. Odvetniški in sodniški stan je vselej na svetu državi in društvu dajal najbolj odličnih mož; toda narod, kateri misli, da se šteje med izobražene narode, mora imeti odvetnike in sodnike, na ktere niti sumnja ne sme pasti, kot da bi nalašč ali komu na svetu na ljubo zametali pravico in zatirali nedolžnost; in ne vé se, kateri je pred Bogom in ljudmi grši in gnjusnejši, ali tisti, ki krivico brani, ali tisti, ki bogokletno k takemu ostudnemu delu ljudi zapeljuje in sili. Narod želi in pričakuje od bodočih svojih sodnikov in odvetnikov, da jih nič na svetu, tudi gotova smrt ne, od poštenja, postave in pravice odvrčevalo ne bo. Z véstjo, postavo in pravico ne dá se igrati; zato gladki Rimljan, ko je roke umival, nikakor ni umiti si mogel večne sramote, ktero je imenu in spominju svojemu naklonil, kedar je s hudobno nepravico k smrti bil obsodil božjo pravico. Spominjam se, da sem nekaj bral o nekem sodniku na Francoskem, kako je v nevarnem času vsaki pot, kedar je imel iti v sodnijo, pred razpelom pokleknil ter molil: Bog, kateri si hotel obsojen biti krivično, da mene reveža rešiš od pravičnega večnega obsojenja; Bog, kateri me sodil boš enkrat po onej pravici ali krivici, ki jo jaz na tem svetu izvrševal bodem, daj mi ti, da se nikogar ne strašim, na nič ne oziram, nego samo na postavo in pravico. Ako bi jezik hotel kedaj spregovoriti za nepravico, ali roka podpisati krivico; Gospod, ti si i jezik i roko stvaril, pa daj, da omolkne na veke, in da se roka posuši prej, nego podpiše kako krivico! Takih sodnikov in odvetnikov želi in pričakuje naš narod v prihodnje.

(Dalje sledi.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 16. aprila.

Avstrijske dežele.

Cesar se bodo 4. avg. podali v Galicijo ter tam ostali 14 dni. V Levovu se bodo mudili 4 dni.

Ogersko ministerstvo Tiszovo čaka še hud boj glede narodnega vprašanja. Če ministerstvo v tem boju propade, sodijo vsi, da konservativci pod Sennyeyem pridejo na krmilo.

Vnanje države.

Na Pruskem, piše „N. L. C.“, bodo v 6 mesecih odpravili vse katoliške bratovščine in samostane. Samostani, ki se pečajo s podučevanjem, smejo se pustiti še 2 leti, tisti pa, ki oskrbujejo bolnišnice, smejo ostati, pa vlada ima pravico odpraviti jih, kadar hoče.

Iz dohodkov odpravljenih samostanov se bode sedanjim samostancem dajala letna penzija. Kaj se ima s temi dohodki zgoditi pozneje, bode določila postava in prusaški antikrist.

Na Turškem so kristjani strašno razkačeni. Vnanji konsuli v Bosni in Hercegovini so svojim vladam naznanili, da se je najhujšega bati in Turki so že pomnožili svojo tamošnje vojno. Kakor se „N. Wr. Tagblattu“ poroča, se boj utegne kmalo vneti. Turki so v Sarajevem zavrtno umorili 270 kristjanov in diplomatična borba med Turčijo in Avstrijo se je že začela. Avstrija je na boj pripravljena in bode mirno pričakovala, kako se bode ta reč izšla. Pomenljiv za razmere med Avstrijo in Turčijo je odgovor, kterega so cesar vicekonsulu turškemu dali, ko se jim je v Zadru predstavil. Vprašali so ga namreč, pod katerim konsulom da je, in odgovorivšemu, da pod raguškim, so rekli: „Raguški konsul je sovražnik Avstrije, kar je že pri več prilikah pokazal.“ Vse je radovedno, kako bodo sprejeli kneza črnogorskega, ki se jim bode v Katari poklonil, ker to vé vsakdo, da Črnogorci komaj pričakujejo vojske s Turčinom. Bog pomagaj našim bratom, da bi se že skoro otresli nestrpljivega jarma turškega. — Ker se Turška neki brani odstraniti konzula raguškega, utegne avstrijski poslanec, grof Zichy, kmalo zapustiti Carigrad.

Amerikanski poslanec pri laški vladi je dobil telegrafiško naznanilo, da predsednik zedinjenih držav, Grant, se papežu v imenu severno-amerikanske vlade v lastnoročnem pismu zahvaljuje, da je nadškofa New-Yorškega imenoval za kardinala.

Cesarjevo popotovanje.

„Narodni list“, ki vsako sredo in soboto izhaja v Zadru, ima na čelu svojem v narodnih barvah slovanskih natisnjen jako krepek in pomenljiv pozdrav kralju svojemu hrvatskemu Franju Josipu I., v katerem ga vrlo naziva, češ, naslednik Držislava Silnega, Krešimira Velikega, Zvonimira Blagega itd., potomec slavnihi braniteljev doma našega proti sovražniku križa in svobode. „Kralju! Evo Tebi na poklon srca i desnice naše; a Ti nam, ne krati pravice i zemlju otaca naših. Daj narodu, što ga po Božjem i po Tvojem zakonu idje; daj nam jezik, da s jezikom naša misao na učioni (v učilni) i na upravi (v vradu) obnovi zemlju. Pomagaj i upravljaj, da ovo kamenje gorom zaodjenemo (odenemo); da polja oslobodimo mrtvih voda, da puteve v našu starinu (staro domovino) prokrčimo; da Ti slavno ime na sva mora raznosimo. Dalmacija će s kraljem svojim slaviti mlade slave“ itd.

Zad er je bil 12. t. m. zopet razsvitljen; ljudstvo je navdušeno pozdravljalo cesarja, ko so se z mesta vrnili na ladijo „Miramar.“ Brez števila čolničev jih je spremljalo, mestna godba pa je svirala nalašč za to slovesnost zloženo kantato. Cesar so dolgo časa ostali na površju ladije ter ogledovali krasno razsvitljavo. 13. aprila so obiskali Arbo in Pago, kjer so se jim poklonili guverner, grof Szapary pa mornarski vradi reški, ki so se bili na parobrodu „Lucifer-u“ tje pripeljali. Obiskali so tudi šolo, nunski samostan in solnjake. Vrnivšim se je burja nagajala, pa so vendar srečno prišli nazaj v Zader. 14. aprila so obiskali Benkovac, Carin, Obrovac in Smilic; ko so jadrili memo malega L o š i n j a, jih je navdušeno pozdravljalo ljudstvo, ki se je bilo na nebrojnih ladjah tam zbralo, na obrežju pa so 101 krat z možnarji vstrelili.

V deželnih zborih

je do sedaj še vse tiho in mirno. Naš celi ta teden ni imel nobene seje, ker odseki še le izdelujejo predloge; v Koroškem je deželni predsednik na vprašanje Petričeve rekel, da se bode pri pobiranju davkov milostljivo ravnalo, ne more pa obljubiti, da se bode pobiranje ustavilo do žetve. V Štajarskem je Neckermann interpeliral o poravnanju Savine ter zahteval, da naj se dotični predlogi rešijo že v tej sesiji. Šnideršič je pa vprašal o zaprtju meje proti Hrvaški.

V českem je Mladoček dr. Trojan pri vstavovercih nesramno tožil Staročehe, v gališkem so Poljaki stavili predlog, da naj se zastopniki mest in trgov za 10 pomnože. Če ta predlog obvelja, bode to jako na škodo kmečkim občinam in zlasti Rusinom, ktere so Poljaki že dosedaj hudo zatirali. V solnograškem se je ministerski predsednik odpovedal poslanstvu, češ, da je z delom preobložen. Mandat v českem zboru pa pridržal, da si je tam več opraviti, kakor v Solnogradu. Čudno je, da se ministri tako radi potegujejo za poslanstva, ko vendar vedó, da se ne bodo mogli vdeleževati sej.

Izvirni dopisi.

Iz Mitweide (na Saksonskem), 10. aprila. V zadnjem dopisu sem omenil, da se je tu jako slovesno praznoval god nemškega cesarja Viljema. Na god nemškega kanclerja Bismarka, ki je bil tudi v tem času, sem popolnoma pozabil. Kako je to? Prav lahko. Tujih časnikov nisem nekoliko dni bral, mestjani pa so bili, ne vem ali nalašč ali le vsled slabega spomina, vse veličastnosti pozabili. Tukajšnji prebivalci, kakor se vidi, ga ne spoštujejo v preveč veliki meri, in po gostilnicah se sliši tudi mnogo o njem govoriti, kar bi mu ne bilo ravno v čast.

Pretekli petek so imeli tukajšnji socijalni demokrati ljudski zbor, kterege so se pa vdeležili nekteri naprednjaki (fortschrittliberalen). Med njimi je pa nastal prepir; prvi so trdili, da je šolstvo mnogo padlo, odkar je Saksonija pod nemškim cesarstvom, drugi pa, da je napredovalo.

Ko se je zbor končal, ste obe stranki mislili, da ste zmagali. Drugi dan je tukajšnji list „Anzeiger“ prinesel dolg članek in vso reč teko zasukal, da bi bil vsak mislil, da so naprednjaki s svojimi govori usmrtili svoje nasprotnike, in jih na kislem zelju snedli. Čez dva dni pa prinese neki list sosednega mesta „Chemnitzer Presse“ dopis iz Mitweide, ki pa zmago prepisuje socijalistom. Resnica pa je, da oba časnika lažeta. Med strankami so še tudi zadostne razprtije o Nemčiji in Bismarku in njegovim privržencem ostaja še mnogo dela, ako hočejo vse na svojo stran pridobiti, in zna biti, da sami prej opešajo.

Zdaj biva v tukajšnjem mestu gledišni vodja gospod Hohl s svojimi igralci in nam napravlja včasih jako vesele večere. Danes se bo ravno igral „Zapravljivec“ (Verschwender). Samo v gledišči se preveč politikuje in skoraj bi mislil, da sem v kakem liberalnem političnem društvu, ne pa v gledališči. Posebno na duhovščino mnogo hujskajo in še protestantovski popolnoma ne prizanesó. Mestnih igralcev pa tu ni in se le igra, kadar tuji pridejo. Sicer je neko društvo „Lohengrün“, ki se peča tudi v zimskem času s predstavo iger, pa njim se godi slabeje, kakor slovenskim čitalnicam na deželi, posebno se sliši govoriti neki dialekt, ki je bolj kitajskemu podoben, kakor veliko-nemškemu.

K koncu naj omenim, da sem bil z nekim tukajšnjim tehnikom v prepir prišel, ker sem trdil, da je baron Veba (Vega) bil Slovenec, ne pa Nemec po rodu. *) On je rekel, da je bil iz Westfalije doma. Menda se je sramoval, da niso vsega napredka v vedah deležni sami Nemci, ampak tudi Slovani. Mi pa smemo ponosni biti, da je mož naš rojak, ki je matematične vednosti toliko razširil, posebno z novimi stavki obogatil višjo analizo. Njegove logaritmiške table so pa tudi že doživele 58. natis. To najbolje priča za njihovo rabo. Zmiraj kažejo še svojega pisatelja, kot začetnika logaritemskega računstva.

V slovenske šole naj bi se pa tudi rajše vpeljavale njegove logaritme, ko kake druge, da bi se slovenski dijaki hvaležno spominjali slovenskega velikana v vednosti in ponosno rekli s Koseskijem: Kdo mar?

„Taka glava korenine
Je slovenski oratar.“

Domače novice.

V Ljubljani, 17. aprila.

(Deželni zbor) bode imel svojo prihodnjo sejo v ponedeljek.

(Slovensko gledišče.) Schillerjevi „Razbojniki“ so v nedeljo privabili toliko občinstva v gledišče, da se je vse trlo, gospodu Nolliju pa, na čegar korist je bila igra, gotovo veselja srce poskakovalo. Kar se tiče igre, bi količkaj dalji razgovor o njeni predstavi porabil mnogo več prostora, ko ga nam je tu za to odmerjenega; tudi jo bomo gotovo, se ve da, zlasti v monologih in bolj mirnih prizorih izdatno skrajšano, še videli na odru in slediti mogli igralcem z manj utrujenim duhom, tedaj večo paznostjo, ko zdaj, ko je celih pet ur trpela. Igra, kakor znano, sloni ob dveh nalogah, Karlovi in Francevi, vse druge so večidel le osebe, po katerih se lastnosti teh dveh razkazujejo; če ste tedaj ti dve v dobrih rokah, potem je uspeh vse igre zavarovan. In gosp. Schmidtov Karl je bil gotovo tak, da si v obče ne moremo boljšega želeli, le da je sem ter tje malo pretiho govoril, včasih bil tudi nekoliko premiren; vendar kar nam je pokazal, bilo je velikansko. „Franc“ pa je orjaško-težka naloga, mislili smo, da ji gosp. Šušteršič nikakor ne bo kos; a dasiravno vseh zlobnosti tega značaja ni dosti živo naslikal, je vendar podal nam več, nego smo pričakovati mogli, in zaslužil glasno pohvalo, kajti celo izmed vajenih nemških igralcev, ki leta in leta žive v tej nalogi, jih Franca neizrečeno malo vsega razume in slika tako, kakor ga je Schiller v črni fantaziji pred očmi imeti moral, ko je zrisal to v zavrženosti res prav peklensko podobo. Gosp. Noll (Schweizer) je bil pri nastopu živahno sprejet in dobil venec. Da je nalogo svojo vrlo izpeljal, se razume samo ob sebi; to velja tudi o gospodični Podkrajšekovi (Amaliji), ki je to strastno nalogo po vsem naravno vtelesila. Predstavljalci roparjev gg. Jeločnik, Paternoster, Trnovec in gospodična Ledarjeva so se vrlo obnašali, zadnja posebno v prvem delu svoje naloge. Gospod Jekovec (stari Moor) je bil dokaj dober, le proti koncu mu je zelo glas opešal, morda zato, ker je moral skoro do polniči v stolpu stradati, predno mu je krokar Herman (gosp. Jeločnik, ki se je zopet prav dobro sukal po odru) hrane prinesel. Občinstvo je bilo s predstavo zadovoljno, gospod Noll gotovo tudi. Lep napredek za

*) Rojen je bil l. 1756 v Zagorici v Moravski fari.

dramatično društvo, da pri pičlih svojih močeh zamore sploh spraviti to velikansko delo na naš oder.

Jutri bo imel marljivi pevovodja čitalnice in dramatičnega društva gosp. A. Stöckl svoj dan. Igrala se bo že znana burka „Tambor v Puebli“, vojaška godba pa bo svirala prvokrat ouverturo nove Stöcklrove operete „Čarovnica“. — Moški pevski zbor čitalnice bo tudi pel krasno sestavljeni Mašekov „Kdo je mar?“ — Zato in ker je tudi gosp. Stöcklna pridnost vsega pripoznanja vredna, mu želimo, da bi bili vsi prostori ravno tako polni, kakor so bili v nedeljo.

Razne reči.

— Narodna čitalnica kamniška napravi 18. aprila t. l. v čitalničnih prostorih s sledečim programom: Gledišna igra: „Ena suknja pa štiri roke“, vesela igra v 1. dejanji s petjem, potem ples. K tej veselici se najvljudneje vabijo č. gg. društveniki k obilni udeležbi. Vstopnina za ude 10. kr., za vpeljane sposobne neude 30 kr. Začetek ob 8. uri zvečer. Odbor.

— Duhovske spremembe. V ljubljanski škofiji: Č. g. Justin Blaž, kaplan v Mirni peči, gre za administ. na Črni vrh. — Č. g. Kalan Jakob, kaplan, iz Višnje gore v Mirno peč. — Č. g. Lavtar Valentin, iz Prečine v Višnjo goro. — Č. g. Pintar Anton, ostane v Zalem logu, in g. Masterl Anton pri sv. Petru. — Fara v Zaspem ni več razpisana, ker č. g. Jereb Fr. še ondi ostane.

Poslano.

Gospodu Luki Tavčarju, posestniku „Hôtel Europa“ itd. itd.

V „Slov. Narodu“ šte. 83. ste menda za dobro plačo dali natisniti nekaj, kar naj bi bilo odgovor na nek „napad“ Vaše osebe v „Slovenca“ št. 42. Na to Vaše „poslano“ bi se najlože dalo odgovoriti s tem, da bi se ves Vaš „galimatijas“ od besede do besede ponatisnil; tako bi namreč svet najbolje spoznal Vas in Vaše „narodno srce“. Ali deloma, ker je Vaše omikanosti produkt (ki pa je menda še za plačo naročen tuj izdelek) za prostor v „Slov.“ predolg, deloma, ker nismo tako hudobni, da bi Vas na ta način podali ljudstvu v smeh in v še kaj hujšega, — čujte tukaj le nekoliko opazek k Vašemu „poslanemu“.

Prvič napadate v svoji mogočni jezi prav po nedolžnem gosp. Kluna, kajti ravno on je bil tisti, ki je o Vas govoreči, skoncá mnogo ostrejši članek, zelo omehečal in mu vzel veliko skline. Če bi bila popolnem njegova obveljala, bi bile one vrstice čisto odpadle; a vsled zahtevanja odločnih narodnjakov, ki se pri volitvah nikdar ne poskrijejo, so bile vendarle vrstene v list. Ko bi bil mogel misliti, da ga boste v zahvalo za to tako grdo in neotesano napadli, bi morda tega ne bi bil storil. Kako li, da si pa drznete gosp. Kluna tako česati, njega, ki je v primeri gotovo že mnogo več žrtvoval in delal za narodno reč, kakor Vi, ki ste „tih“ narodnjak, kakor pravite, pa bi lahko o svojem narodnjaštvu več hrupa delali, kakor marsikdo. Kako daleč sploh stojite Vi za vsakim narodnjakom, Vi, čegar materijelno stanje je tako ugodno, da bi ne imeli le „v srcu narodni“ biti, kakor jih je mnogo družih, ki drugega narodu ne morejo darovati, ko svoje srce, ali k večjemu svoje duševne moči! Pri vsem tem pa še gosp. Kluna prav po nepotrebnem napadate, namesto da bi odgovorili na „Slovenčev“ nikakor preostro grajo z razlogi, iz katerih bi bilo razvidno, zakaj se pri volitvah za peč skrivate.

Drugič sami pripoznate, da niste nikdar še Slovencev volili, a pristavljate ponosno: „pa tudi Nemcev ne!“ (prav za prav nemčurjev, kajti pri nas Nemcev ni). Kaj vraga! Tedaj za človeka, ki vse svoje dohodke vleče iz sloven-

skega denarja, je rojen Slovenec, ki tudi (kar sami pripoznate) ni po dolgem trganji hlač po šolskih klopih imel prilike nasrkati se tujega duha, za tacega človeka je že zasluga, če le nemčur ni, dasiravno za narodno reč posebno veliko ne stori! Nemara bi se Vam morali vsi Slovenci za to dobroto pokloniti priti! Sramujte se vendar pred drugimi, ki so v primeri z Vami „berači“, a vendar, kedar je čas, odločno stopijo na našo stran, če prav si s tem spravijo svojo eksistenco, svojo prihodnost v nevarnost. To je značaj, to pravo domoljubje; ljudi pa, ki so „tibi“ narodnjaki, ki imajo za domovino, za narod le „srce“, ne moremo posebno obrajati, kajti nam so nevarni po tem, da se ne moremo na-nje zanašati, jih nikamor postaviti, od njih se nikakoršne izdatne podpore nadjati. Proti očitnemu, odločnemu sovražniku se že vtaborimo, a tisti, ki se prištevajo k naši stranki, pa se ob odločnem času poskrijejo, tisti nam škodujejo več, ko sovražniki; ravno zato, ker imamo take ljudi med seboj, ne moremo naprej. — Ali je pa tudi možato šteti se h kaki stranki, ob času nevarnosti pa se odtegniti in zapustiti svoje prijatelje, ki so na pomoč beguna računili? Dandanes niso več tisti časi, ko se je dalo le na tihem dobička iskati, za drugega pa se nikdar ne brigati; dandanes velja mož, kajti kdor mož ni, ne sme zahtevati, da biga kdo spoštoval.

Tedaj Vaš izgovor, da tudi nemčurjev ne volite, tu ne velja. „Kdor ni z nami, je zoper nas,“ to velja tu bolj ko drugod. Mar bi bili naravnost rekli, da Vam ne kaže voliti Slovencev, ker bi imeli zaradi tega morda sitnosti z nemčurji. Sitnosti s Slovenci se ne bojite, ker ste — bogat mož, blaga Vam sreča! Ko bi bili na šolskih klopih toliko hlač strgali, ko gospod Klun, nad kterega ste se bili spravili, bi se bili morda naučili bolj glasnega, ne „tihega“ domoljublja, kar bi Vam pa morda toliko ne neslo, ko to, da ste le s srcem narodu vdani; potem bi bili morda tudi lahko razumeli, da narodna reč ne napreduje le po njemu vdanih „srcih“.

Tretjič žugate in ob enem že tudi slovesno naznanjate, da popustite vse slovenske časnike, izstopite iz vseh narodnih društev. Ko bi bili toliko „hlač strgali na šolskih klopih,“ kakor gosp. Klun, Jeran in Urh, ktere „Nar.“ napada Vam v prid, bi sprevideli, da je tako maščevanje znamenje, — da niste dosti hlač po šolskih klopih strgali, dasiravno stanujete v palači. Obžalovati je le, da Vaše misli se ne morejo više povzdigniti.

Četrtič je bila krotka opomba v „Slovenec“ le apelacija do Vašega narodnega čutja, namenjena odvrniti Vas od napačne poti mišljenja, da je narodnjak že vsak, ki ni nemčur. Med nemčurje Vas tako nismo šteli, kajti z nemčurji ravnamo vse drugače. Da ste vsled te apelacije do Vašega srca tako skipeli, da ste poparili gospoda Kluna in druge, to je Vaša napaka, zato imate tu tudi odgovor in naše razloge, zakaj smo se obrnili do Vašega narodnega čutja, čega kaj imate. Vaš odgovor na to v „Narodu“ pa je gotovo tak, da budi drug odgovor, ki je le zato tako obširen postal, ker smo se hoteli opravičiti tudi pred svetom o tem, zakaj prijemamo tudi take ljudi, ki niso volili niti naših, niti nemčurskih kandidatov, pa se štejejo ali tudi veljajo za narodnjake, kar bi moral pri nas vsak biti, ki ima kaj poštenja, ponosnosti se sebi. Nas je, hvala Bogu, mnogo, ki pri narodni reči ne gledamo na nikakoršen dobiček, se ne ustrašimo nobene nevarnosti, kajti če nam narodnost vzamejo, naj vzamejo nam še življenje, — več nam ne morejo vzeti.

Do takih načel se Vi, se véda, težko povzdignete, morda ker ste, kakor pravite, premalo „hlač na šolskih klopih strgali;“ tudi imate dosti izgledov, da taki „norci“ so vedno „berači“, ki omolknejo, ako kdo na žep potrka in se zasliši cvenk. Ravno zato pa tudi ne morete umeti žalosti takega rodoljuba, ako vidi ljudi Vaše vrste bojazljivo se odtezati svoji dolžnosti do naroda, do očeta, matere, domovine svoje, med tem, ko on še pičlo ono, kar ima, celó svojo telesno svobodo stavi v nevarnost za pravično našo reč. Srce mora pokati vsakemu narodnjaku, ko bere cinični odgovor gosp. Luke Tavčarja, kteremu bi ne

bilo treba se nikomur vklanjsati, če bi bil mož, ki se zaveda samega sebe, svoje duševne zmožnosti. „Saj tudi Nemcev (nemčurjev) nisem nikoli volil.“ Če bi vsi tako mislili, kakor g. Luka Tavčar, koliko narodnih zastopnikov bi li mi imeli? Če že nemčurji po nas vdrihajo, je mar hvale vredno, ako je g. Luka Tavčar, čegar kri je gotovo skozi in skozi slovenska, tako dober, da jim ne pomaga, marveč se vstopi za grm in gleda, kako nas tepejo? In ko smo tepeni, pride ta v „srcu“ narodni g. Luka in pravi ponosno: „Saj jaz nisem pomagal Nemcem (nemčurjem) Slovence pretepati.“ Hvala za tako narodnost v „srcu“! Lepa hvala! Še lepša hvala pa za surovosti, ktere človek dobi od takih ljudi, če jih iz golega domoljublja malo huje pod nos dregne.

J. Aléšovec.*

*) Prepričan sem, da bo gosp. Luka Tavčar, zagledavši podpis tega članka, se zmagonosno na stolu premaknil ter izustil: „Ta je?! Ta berač, ta reva! Hahaha! Taki ljudje, pa hočejo kaj vedeti! Še mar mi ni!“ Pis.

Listnica opravištv.

G. L. G. v St.: Prejeli in po naročilu tudi opravili.

G. J. Kr. v C.: Prav radi; bodite brez skrbi. Č. g. B. Č. v N.: Kadar pride čas, se bo po Vaši volji zgodilo, ker „Slovenec“ ponujamo vsem, pa ga ne vsilujemo nobenemu.

Povemo pa naravnost, da so nas Vaši razlogi prav osupnili, in če hočete reč dobro premisliti, bote sami vedeli, zakaj pišete: „En „Slovenec“ za hišo zadostuje, časi so slabi.“ Dohodkini proračun pa je Vaš večji, kakor treh, štiih župnikov vkup! Zarad tega vsi trije, štirje slabe čase bolj čutijo kakor Vi, pa imajo vsak svoj list, ker umejo duha in potrebe časa.

In Vašo željo preblago: „Naj ima „Slovenec“ mnogo naročnikov in dober uspeh“ le polžu na roge natakne! Mnogo takih želj in „Slovenec“ bi moral, kakor za najhujšim strupom — brž poginiti. Kmalo bi rekli, kakor Avstrija: Bog nas varuj naših prijateljev, sovražnikov se bomo že sami. Toliko za danes „sine ira et studio“; o priklizi znabiti kaj več.

Eksekutivne dražbe.

19. aprila. 3. Jož. Mahko-tovo (1438 gl.) v Litiji. — 2. Jernej Hribar jevo iz Vrha (820 gl.), — 2. Tone Skufca-vo iz Svirš 1209 gl.), obe v Žuženberku. — 3. Jož. Marchhart-ovo v Ljubljani. — 1. Jan. Žnidaršič-ovo iz Laz (1408 gl.), — 1. Tomaž Juha-ovo iz Dancevega (205 gl.), obe v Ložu.

20. aprila. 3. Dav. Celan-ovo iz Studenega (180 gl.), — 3. Jož. Milharčič-ovo iz Hraš, obe v Postojni. — 3. Mat. Kivin-ovo iz Božakovca (1025 gl.), — 3. Jož. Križan-ovo iz Metlike (1169 gl.), — 3. Jan. Meklenšek ovo iz Gabrova (968 gl.), vse v Metliki. — 2. Dav. Levičar-jevo iz Goleka (1937 gl.), — 2. Janez Lekse-vo iz Ravnega (900 gl.), obe v Krškem. — 1. Andr. Mercina-vo iz Stare loke (690 gl.) v Loki. — 3. Vencel Keržišnik-ovo iz Zagorice (1199 gl.) v Radoljci.

(32—1) Pri založniku

H. Ničman-u

so ravno na svitlo prišle nove Šmarnice naše ljube Gospe pod naslovom:

Čvetlice,

posvečene naši ljubi Gospej

z mnogimi pobožnostmi. —

Na lepi papir tiskana, s podobo ozaljšana, in čez 400 strani obsegajoča knjiga bode neštevilnim udom omenjene bratovščine gotovo dobro dopadla.

Cena v polusnji — gl. 86 kr.

„ v usnji 1 „ 10 „

„ z zlato obrezo 1 „ 40 „

Dalje se tudi dobijo:

Šmarnice Marije Device 1872. Spisal g. L. Jeran; veljajo v polusnji 65 kr., v usnji 86 kr., z zlato obrezo 1 gl. 20 kr.

Mati dobrega sveta, ali Šmarnice za 1874. Spisal g. A. Žgur; veljajo v polusnji 84 kr., v usnji 1 gl., z zlato obrezo 1 gl. 30 kr.

Pravi
Wilhelmov
antiartritični antirevmatični
čaj za čiščenje krvi.
(Čisti krv zoper protin in revmatizem)
je kot
spomladno zdravljenje
edino gotovo zdravilno krv čisteče sredstvo.

kar je od prvih
medicinskih
avtoritet
Evrope

Valod Nj. Vel.
Najvišjega pove-
lja zoper ponare-
jenje zavarvano.
Dunaj 28. marca
1871.

bilo z najboljim uspehom upotrebjavano.

Ta čaj čisti celi organizem; preišče, kakor nobeno drugo sredstvo, dele celega trupa in odvrne iz njega po notranjem upotrebljevanji vse nečiste za bolezni nabrane reči; tudi je učinek gotovo ustrajajoč.

Temeljito ozdravljenje protina, revmatizma, otročjih žil in zastaranih trdovratnih bolezni, vedno gnoječih se ran, kakor vseh spuščajev pri spolnih boleznih in po koži, mazolov po telesu ali po licu, lišajev, sifilitičnih ran.

Posebno ugoden uspeh je imel ta čaj pri zagnjetenji jeter in vranice, enako pri zlati žili, zlatenici, silnem bolenji po čutnicah, kitah in udih, potem pri tišanji v želodcu, vetrovih, zaporu, vodnih nadlogah, močnejši, moškem oslabiljenji, toku pri ženah itd.

Bolezni, kakor bramorji, žlezni otok, ozdravijo naglo in temeljito, ako se pije čaj neprenehljivo, kajti on je hladno sredstvo, ki raztopi in žene scavnico. Celi kup spričeval, pripoznavalnih in pohvalnih pisem, ki se tirjane zastoj dopošiljajo, spričujejo resničnosti zgorej navedenih razlogov.

V dokaz rečenega navedemo tukaj vrsto pripoznavalnih pisem:

Gospodu Franju Wilhelmu, lekarju v Neunkirchen-u.

V Sparsndorfu pri Assigu ob Elbi 18. okt. 1874.

Vaša blagorodnost! Šest let že sem trpela najhujše potične boleline na nogah, pa nisem dobila nikjer nobene pomoči. Ko sem dobila slučajno Vaš izvrstni čaj za čiščenje krvi in ga pridno pila, sem k mojemu veselju precej čutila, da mi pomaga, kajti hude bolečine so toliko ponehale, da sem se vsaj mogla prosto gibati, v telesu pa sem čutila tako zdravje, kakor enega žalibog! se že več let nisem veselila.

Ker sem trdnega prepričanja, da me bo Vaš zdravilni čaj popolnoma ozdravil mojega trpljenja, Vas lepo prosim, pošljite mi po pošti še en paket Vašega čaja za čiščenje krvi.

Nadja se, da bom, kar želim, kmalo dobila, se podpisem spoštovanjem

M. Ana Thiele,
soproga tesarskega mojstra.

Gospodu Franju Wilhelmu, lekarju v Neunkirchen-u

V Kirchbergu ob Wagramu 29. okt. 1874.

Pošljite mi s poštnim povzetjem prej ko mogoče dva zavitka po 8 porcij čaja za čiščenje krvi; mi prav dobro de in moja bolezen je že mnogo zboljšana.

Spoštovanjem

Alojzij Figlmüller.

Gospodu Franju Wilhelmu, lekarju v Neunkirchen-u.

V Ratiboru pri Šiška-Mali Tabor 20. nov. 1874.

Častiti gospod! Ker se je Wilhelmov čaj pri moji ženi, ki je bila že čez 20 let bolna prav dobro obnesel, se obračam zopet do Vaše blagorodnosti, da mi pošljete tri pakete proti poštnemu povzetju.

Spoštovanjem

(18—8) Jože Heibal, kmetovalec.

Svarimo pred ponarejanjem in sleparijo.

Pravi Wilhelmov antiartritični antirevmatični čaj za čiščenje krvi se dobiva le iz prve mednarodne fabrikacije Wilhelmovega antiartritičnega antirevmatičnega čaja za čiščenje krvi v Neunkirchen pri Dunaji ali v mojih časnikih navedenih zalogah.

Zavitek, v 8 obrokov razdeljen, po predpisu zdravnika pripravljen, s podakom v različnih jezikih 1. gl., posebej za kolek in zavoj 10 kr. Na ugodnost p. n. oblinstva se pravi Wilhelmov antiartritični antirevmatični čaj za čiščenje krvi tudi dobiva: v Ljubljani pri Petru Lasniku; v Postojni, pri Jožefu Kupferschmidu; v Celji, pri Baumbachu, lekarju, Francu Rauscherji, lekarju in Karolu Krisperju; v Gorici pri Franzonič-u lekarju; v Celovcu pri C. Clementschitschu; v Mariboru Alois Quandestu; v Prassbergu pri Tribucu; v Novem mestu pri Dom. Ricolu-u; v Beljaku pri Matevž Fürstu; v Varaždinu pri dr. A. Halterju lekarju.